

Γλώσσα Β΄ Δημοτικού
Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Ζωή Γαβριηλίδου , Επίκουρη Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης Μαρία Σφυρόερα , Επίκουρη Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης Λουκία Μπεζέ , Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Άννα Παγοροπούλου , Επίκουρη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών Νικόλαος Κουτσός , Σχολικός Σύμβουλος Ιωάννης Μπάρτζης , Εκπαιδευτικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Άντα Γανώση , Σκιτσογράφος - Εικονογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Αγγελική Τσαμπάζη
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Πέτρος Μπερερής , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Χρήστος Παπαρίζος , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Μαρία Γ. Καράμπελα , Εκπαιδευτικός
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Παναγιώτης Γράββαλος , Εικαστικός καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

Γ' Κ.Π.Σ. / Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΡΑΞΗ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Δημήτριος Γ. Βλάχος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το Δ.Ε.Π.Π.Σ. και τα Α.Π.Σ. για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

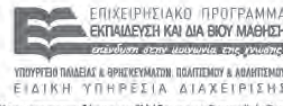
Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
Σταθμισμένη δράση κοινωνικής ενσωμάτωσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι αλλαγές που ενσωματώθηκαν στην παρούσα επανέκδοση έγιναν με βάση τις διορθώσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ζωή Γαβριλίδου Μαρία Σφυρόερα Λουκία Μπεζέ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ Α.Ε.

Η συγγραφή και η επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Γλώσσα Β' Δημοτικού

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Επικοινωνώ

Περιεχόμενα

Σελίδα

9 «Που λες, είδα...» 7

10 ΠΡΟΣΟΧΗ! Τι λέει εκεί; 15

11 Τι βιβλίο είναι αυτό; 25

12 Ποπό! Κόσμος που περνά! 39

13 Μεσ στο μουσείο 47

14 Με προσκαλούν και προσκαλώ 57

15 Αλληλογραφώ 67

16 Νιώθω 75

Γλωσσάριο 85

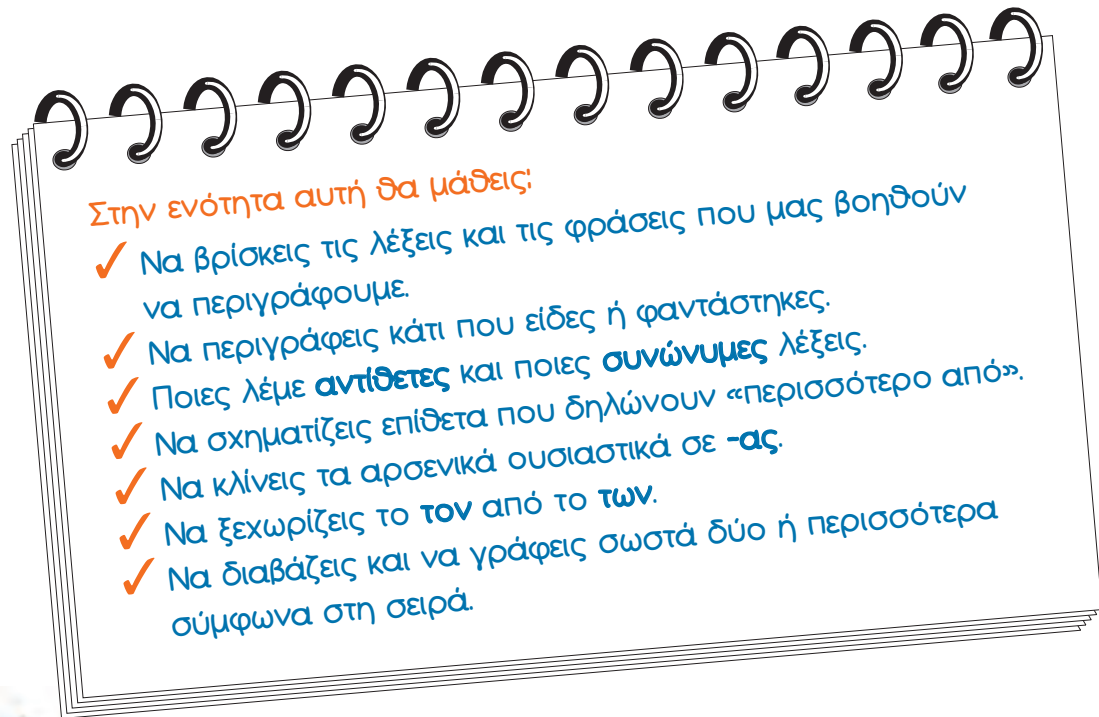

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

μόλις γυρίσαμε από τη Χωχαρούπα. Είναι μια χώρα με **καταγάλανο** ουρανό. Τα σπίτια είναι **χαμηλά** **σαν** ψεύτικα. Η Χωχαρούπα έχει **μεγάλα** πάρκα με **ψηλά** δέντρα **σαν** γίγαντες και με **μυρωδάτα** λουλούδια.

Τα παιδιά είναι πάντα **γελαστά**, φορούν **χρωματιστά** καπέλα και διαβάζουν **ενδιαφέροντα** βιβλία. Εκεί συνάντησα και ένα **περιεργό** ζώο, το χωχαρουπάκι. Είναι **πολύχρωμο** **σαν** ουράνιο τόξο, έχει **κίτρινα** αυτιά, **πορτοκαλί** μύτη, μια **φουντωτή** ουρά **σαν** σκιουράκι, και μιλά με **βιγανή** και **τραγουδιετή** φωνή.

Καλό μου ημερολόγιο, νομίζω ότι δε θα ξεχάσω ποτέ αυτό το ταξίδι!

Όταν γύρισε από τη Χωχαρούπα, η Χαρά ζωγράφισε στο ημερολόγιό της τη διπλανή εικόνα και έγραψε τις εντυπώσεις της.

1

Διάβασε όσα έγραψε η Χαρά στο ημερολόγιό της και πες:

- ☀ Πώς είναι τα σπίτια, τα πάρκα, τα δέντρα και τα λουλούδια στη Χωχαρούπα;
- ☀ Πώς είναι τα παιδιά στη Χωχαρούπα;
- ☀ Τι φορούν;
- ☀ Πώς είναι ο ουρανός της Χωχαρούπας;
- ☀ Πώς είναι το χωχαρουπάκι;

Μάθε να γράφεις **σωστά** την τελευταία πρόταση από το ημερολόγιο της Χαράς.

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

Παρατήρησες ότι οι λέξεις με τα **μπλε** γράμματα στο κείμενο της Χαράς σε βοήθησαν να καταλάβεις πώς είναι η Χωχαρούπα; Τις λέξεις αυτές τις λέμε **επίθετα**.

Πήγαινε στη σελίδα 51 του **Τετραδίου Εργασιών** και κάνε τις **ασκήσεις 1 και 2**.

2

Ο Λουκάς και η Γαλήνη παρατήρησαν άλλα πράγματα στη Χωχαρούπα. Έλεγαν και ξαναέλεγαν για μια μηχανή που είχαν δει... Παρατήρησε την εικόνα και διάβασε τα δύο κείμενα.

Που λες, είδα μια μηχανή με καλώδια, λαμπάκια και ένα κουμπί. Είχε κεραία, τρύπες, ακουστικό και αριθμούς.

Που λες, είδα μια μαύρη μηχανή με στριφογυριστά καλώδια, με κίτρινα λαμπάκια και ένα μεγάλο πορτοκαλί κουμπί. Στο πάνω μέρος είχε μια κόκκινη κεραία και μια κόκκινη λάμπα. Πιο χαμηλά είχε μία σειρά από τρύπες, στο δεξιό μέρος είχε ένα πράσινο ακουστικό και στο κάτω μέρος είχε κάτι που έμοιαζε με ρολόι με μεγάλους αριθμούς.

- ☀️ Ποιο από τα δύο κείμενα μας βοηθά να καταλάβουμε καλύτερα πώς είναι η μηχανή;
- ☀️ Ποιες λέξεις βοηθούν να περιγράψουμε τη μηχανή;
- ☀️ Βάλε αυτές τις λέξεις σε κύκλο.

- 3 Διάλεξε για κάθε ουσιαστικό δύο **επίθετα** που του ταιριάζουν. Ένωσε τα επίθετα αυτά με την εικόνα.

Έπειτα μάθε να τα γράφεις σωστά.

ΕΠΙΘΕΤΑ

λεπτός χοντρός αδύνατος όρθιος καθιστός

μονόχρωμη πολύχρωμη μεγάλη μικρή

ωραίο παλιό άσχημο καινούριο

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

κύριος

ομπρέλα

σπίτι

▶▶ Τώρα πήγαινε στη σελίδα 52 στο **Τετράδιο Εργασιών**. Στην **άσκηση 3** θα βρεις επίθετα, για να περιγράψεις και εσύ κάτι.

4

Τα επίθετα που **δε** διάλεξες για να περιγράψεις τον κύριο, την ομπρέλα και το σπίτι είναι τα **αντίθετα** αυτών που διάλεξες.

Βάγια, έχουμε επίθετα που σημαίνουν το αντίθετο. Όμως τα επίθετα **λεπτός** και **αδύνατος** δε σημαίνουν το ίδιο;

Ναι, σημαίνουν περίπου το ίδιο και λέγονται **συνώνυμα**.

▶▶ Για να βρεις **αντίθετα** και **συνώνυμα** επίθετα, πήγαινε στις **ασκήσεις 4** και **5**, στις σελίδες 53 και 54 του **Τετραδίου Εργασιών**.

5

Χρήσιμες λέξεις τα **επίθετα!**
Μας βοηθούν να λέμε **πώς** είναι κάτι,
δηλαδή να το **περιγράφουμε**.
Θα σας δείξω όμως και έναν άλλο τρόπο
για να περιγράφετε!

Η Χαρά έγραψε στο ημερολόγιό της:

Τα **σπίτια** είναι **χαμηλά σαν** ψεύτικα.
Η Χωχαρούπα έχει **μεγάλα** πάρκα με **ψηλά**
δέντρα **σαν** γίγαντες...
...το χωχαρουπάκι. Είναι **πολύχρωμο**
σαν ουράνιο τόξο,
έχει... μια **φουντωτή** ουρά **σαν**
σκιουράκι...

Αυτή η πράσινη
λεξούλα, το **σαν**,
μας βοηθά να
καταλαβαίνουμε και
να λέμε με τι μοιάζει
κάτι, δηλαδή να
φτιάχνουμε
παρομοιώσεις.

6

Διάβασε και πες με τι μοιάζει ο Μέγας Καρχαρίας.
Η λέξη **σαν** θα σε βοηθήσει...

Ο Μέγας Καρχαρίας, μακρύς σαν λεωφορείο, φαρδύς σαν βυτιοφόρο,
δυνατός σαν άρμα, γρήγορος σαν πύραυλος, είναι νικητής σε κάθε πάλη.
Γι' αυτό και τον ονόμασαν Μεγάλο!

Βαγγέλης Ηλιόπουλος, «Τριγωνοφαρούλης εναντίον Μεγάλου Καρχαρία», εκδ. Πατάκη

Στο περιγιάλι το κρυφό κι άσπρο σαν περιστέρι...

Γιώργος Σεφέρης

10

Τη δροσιά κάνει να λάμπει σαν διαμάντι στα κλαριά.

Κωστής Παλαμάς

Η λίμνη φαντάζει σαν ασημένιος κάμπος.
Ζαχαρίας Παπαντωνίου

Αντίγραψε στο τετράδιό σου αυτό που έγραψε ο Ζ. Παπαντωνίου και μάθε να το γράφεις σωστά.

Πήγαινε στις σελίδες 54 και 55 του Τετραδίου Εργασιών και κάνε τις ασκήσεις 6 και 7.

7

Σκέφτηκα να γράψω στο ημερολόγιό μου «δέντρα πιο ψηλά από γίγαντες» και «φωνούλα πιο σιγανή από ψίθυρο».

Δέντρα πιο ψηλά, δηλαδή ψηλότερα, και φωνή πιο σιγανή, δηλαδή σιγανότερη!

Ο Αρμπέν, που άκουγε αυτά που έλεγαν η Χαρά και η Βάγια, έφτιαξε τα παρακάτω στιχάκια. Μπορείς να συνεχίσεις; Μην ξεχάσεις να βάλεις τελεία όπου πρέπει.

Το **πιο όμορφο** είναι **ομορφότερο**,
το **πιο ψηλό** **ψηλότερο**.
Θα φύγω με το **κότερο**!

Ο **πιο παλιός**
η **πιο λευκή**
το **πιο λεπτό**
Θα πάρω **ελικόπτερο**!

☀ Κατάλαβες τι έκανε ο Αρμπέν;

Αν θέλετε, μπορείτε να χωριστείτε σε ομάδες και να συνεχίσετε αυτό το παιχνίδι στην τάξη!

8

Η Χαρά ζήτησε να διαβάσει το ημερολόγιο που κρατούσε η μαμά της, όταν ήταν παιδί. Το άνοιξε και να τι διάβασε:

17 Νοεμβρίου 1973

Αγαπητό ημερολόγιο,

από προχτές ακούμε στο ραδιόφωνο έναν παράξενο σταθμό. Είναι ο ραδιοσταθμός των φοιτητών, που καλούν τους Αθηναίους να πάνε στο Πολυτεχνείο. Κατεβήκαμε και εμείς μαζί με τον μπαμπά να δούμε, όπως είπε ο μπαμπάς, κάτι «γενναία παιδιά».

Φτάσαμε σε ένα μεγάλο κτίριο σαν αρχαίο, που γύρω του είχε μια μεγάλη αυλή με κάτι δέντρα που νομίζω πως τα λένε φοίνικες. «Αυτό είναι το Πολυτεχνείο» είπε ο μπαμπάς μου. Γύρω από την αυλή είχε ψηλά σιδερένια κάγκελα. Πάνω τους ήταν ανεβασμένοι πολλοί νέοι, κορίτσια και αγόρια, ο ένας δίπλα στον άλλο, που φώναζαν δυνατά «Ψωμί, παιδεία, ελευθερία». «Ποπό! Σαν φυλακισμένοι είναι εκεί μέσα» είπα στον μπαμπά μου, και εκείνος μου είπε γελώντας: «Αυτοί είναι οι μόνοι ελεύθεροι». Όλο με αινίγματα μιλά ο μπαμπάς αυτές τις μέρες!

Οι τοίχοι μέσα και έξω από την αυλή ήταν γραμμένοι με περίεργες φράσεις. Τι γινόταν έξω από την αυλή! **Πολύς κόσμος είχε μαζευτεί και κάποιοι ήταν πολύ συγκινημένοι.** Κάτι μεγάλα μπλε αυτοκίνητα, που έμοιαζαν με κλουβιά, ήταν σταματημένα απέξω. Ένα κόκκινο βαρέλι, σαν και αυτό που έχει η γιαγιά μου στην αυλή της για το πετρέλαιο, ήταν στη μέση του δρόμου, και μέσα έκαιγε φωτιά. Είχε πολύ καπνό γενικά, δεν ξέρω αν έφταιγε η φωτιά από το βαρέλι ή κάτι άλλο. Έτσουξαν τα μάτια μας, γι' αυτό ο μπαμπάς είπε να επιστρέψουμε στο σπίτι.

Στο σπίτι ο μπαμπάς άνοιξε το ραδιόφωνο και άκουγε σκεπτικός τα παιδιά του Πολυτεχνείου. Νομίζω ότι ποτέ άλλοτε δεν τον είχα δει τόσο αναστατωμένο!

Πόσο θα ήθελα να ήμουν μεγάλη και να ήμουν μέσα στην αυλή του Πολυτεχνείου, να φωνάζω και εγώ σκαρφαλωμένη στα κάγκελα...

Υ.Γ. Αλήθεια, τι έγινε ακριβώς στο Πολυτεχνείο; Να ρωτήσω αύριο τον μπαμπά.

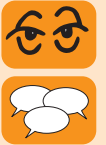

- ☀️ Ποιος έγραψε αυτό το κείμενο; Πότε;
- ☀️ Πώς ήταν το Πολυτεχνείο; Βρες τις φράσεις που σε βοηθούν να το περιγράψεις.
- ☀️ Ποιοι ήταν μέσα στο Πολυτεχνείο; Τι φώναζαν;
- ☀️ Τι γινόταν έξω από την αυλή του Πολυτεχνείου;

- ☀️ Τι βλέπεις στις εικόνες;
- ☀️ Μπορείς να τις περιγράψεις;

Μάθε να γράφεις **σωστά** την πρόταση με τα έντονα γράμματα από το κείμενο της προηγούμενης σελίδας.

Ζητήστε από τους μεγαλύτερους να σας πουν τι έγινε στο Πολυτεχνείο και κρατήστε σημειώσεις.
Αν βρείτε, φέρτε στην τάξη φωτογραφίες, εφημερίδες, περιοδικά και βιβλία, για να τα δούμε όλοι μαζί και να συζητήσουμε.
Στο τέλος μπορείτε να κάνετε μια ομαδική ζωγραφιά για το Πολυτεχνείο.

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

9

Διάβασε τώρα ένα ποίημα που έμαθε η Χαρά στη Χωχαρούπα. Διάβασε και τα σχόλια της Βάγιας, όταν το άκουσε.

Ο κόρακας και η αλεπού

«Θα άξιζε να ήσουν, **κόρακα**,
και **άρχοντας** ακόμα,
αν θα μπορούσε να μιλεί
τ' αγγελικό σου στόμα».
«Κρα!...» Πάει το κρέας που άρπαξε!...
κι η αλεπού στον τόνο
το γνώριμό της: «**Κόρακα**,
μυαλό σου λείπει μόνο!...»

Διονύσιος Τροβάς

Το ποίημα αυτό βγαίνει από έναν μύθο του Αισώπου. Ο Αίσωπος ήταν ένας σοφός **άντρας**, που έζησε πριν από πολλούς **αιώνες**. Έγραψε μύθους με ζώα, τους οποίους διαβάζουμε μέχρι σήμερα.

Μάθε να γράφεις **σωστά** την πρώτη πρόταση από τα λόγια της Βάγιας.

Τώρα συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομαστική	ο	αιών ας
Γενική	του	αιών α	άντ ρα	κόρα κα
Αιτιατική	τον	άντ ρα
Κλητική	–
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομαστική	οι	αιών ες
Γενική	των	κοράκ ων
Αιτιατική	τους
Κλητική	–	αιών ες	άντ ρες	κόρα κες

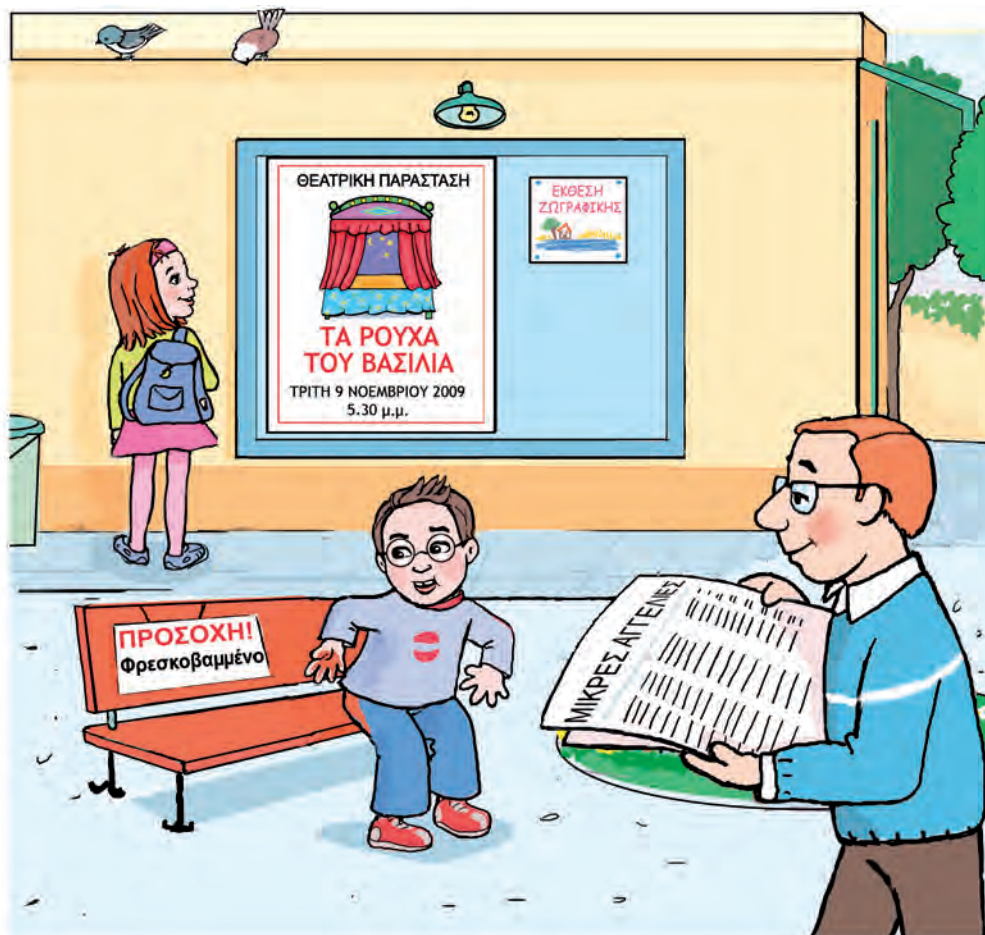

Πήγαινε στις σελίδες 55, 56 και 57 του **Τετραδίου Εργασιών** και κάνε τις ασκήσεις **8**, **9** και **10**.

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

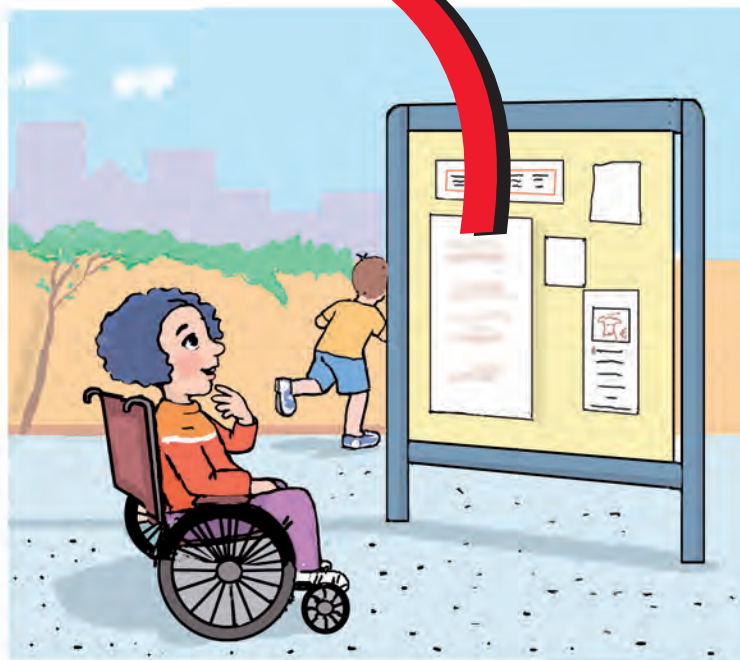
- ✓ Να βρίσκεις πληροφορίες από πινακίδες, ανακοινώσεις, μικρές αγγελίες και αφίσες.
- ✓ Να φτιάχνεις και εσύ μικρές αγγελίες και αφίσες.
- ✓ Τι είναι τα ακρωνύμια.
- ✓ Να ξεχωρίζεις το οριστικό άρθρο.
- ✓ Κάποιες λέξεις που έχουν όμοια σύμφωνα.
- ✓ Να κλίνεις τα αρσενικά ουσιαστικά σε -ης.

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

«Το σχολείο
θα πραγματοποιήσει
επίσκεψη
στο λαογραφικό μουσείο
της πόλης.
Όποιος επιθυμεί
να λάβει μέρος
στην επίσκεψη
μπορεί να δηλώσει
συμμετοχή στη δασκάλα
ή στον δάσκαλο
της τάξης του».

Παρατήρησε τις εικόνες στις σελίδες 15 και 16, διάβασε τι γράφουν και πες.

- ☀️ Τι διαβάζει η Χαρά, τι ο Αρμπέν και τι η Γαλήνη;
- ☀️ Τι έπαθε ο Λουκάς; Γιατί το έπαθε;
- ☀️ Τι διαβάζει ο κυρ Κώστας, ο επιστάτης;
- ☀️ Σε τι χρησιμεύουν αυτά που διαβάζουν οι φίλοι μας στις εικόνες;